

Päähaku, kotimaisten kielten ja kirjallisuuksien kandiohjelma: suomen kieli ja suomalais-ugrilaiset kielet ja kulttuurit sekä kotimainen kirjallisuus

Valintakoe 18.5.2018 klo 14.00–18.00

Kirjoita henkilö- ja yhteystietosi tekstaamalla.

Kirjoita nimesi latinalaisilla kirjaimilla (abcd...), älä esimerkiksi kyrillisillä kirjaimilla (абвгд...).

Jos sinulla ei ole suomalaista henkilötunnusta, kirjoita sen asemesta syntymäaikasi.

Kirjoita henkilötiedot kaikille sivuille.

Sukunimi	
Kaikki etunimet	
Henkilötunnus	
Sähköpostiosoite	
Puhelinnumero	

Tarkista sivunumeroiden avulla, että olet saanut kaikki sivut.

Kirjoita alla olevaan laatikkoon nimikirjoituksesi merkinä siitä, että olet tarkistanut edellä mainitut asiat.

Nimikirjoitus	
---------------	--

Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamasi vastaukset arvostellaan, jätä alla oleva laatikko tyhjäksi.

Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamiasi vastauksia ei arvostella, kirjoita alla olevaan laatikkoon teksti "*Haluan, että vastauksiani ei arvostella*". Tässä tapauksessa saat vastauksistasi nolla pistettä.

Arvostelusta luopuminen	
-------------------------	--

SUOMI

Sivu: 2 (14)

Nimi: _____

Henkilötunnus: _____

wvc

Lue huolellisesti kaikki ohjeet läpi

- Tarkista, että saamassasi koenipussa on kansilehden ja ohjesivujen (sivut 1–4) lisäksi:
 - kysymys- ja vastausosio (sivut 5–14)
 - aineisto-osio (erillinen, 2 sivua)
 - yksi ruutupaperiarkki omia muistiinpanoja varten (konseptipaperi)
- Vastaa tehtäviin ytimekkäästi ja koekirjallisuuden ja/tai aineiston mukaisesti. Ole huolellinen, että vastaat kuhunkin tehtävään oikean aineiston perusteella.
- Kirjoita vastauksesi suomeksi. Muilla kielillä kirjoitettuja vastauksia ei huomioida arvostelussa.
- Kirjoita kukin vastaus sille varattuun tilaan. Arvostelija ei huomioi merkintöjä, jotka ovat vastaukselle varatun tilan ulkopuolella.
- Kirjoita vastauksesi lyijykynällä ja selvällä käsialalla. Arvostelija tulkitsee tulkinnanvaraiset merkinnät vähiten pisteitä tuottavan vaihtoehdon mukaisesti.
- Voit luonnostella vastauksiasi ruutupaperille. Ruutupaperille tekemiäsi merkintöjä ei huomioida arvostelussa. Olet saanut yhden arkin ruutupaperia. Voit tarvittaessa pyytää lisää ruutupaperia valvojalta.
- Pidä koemateriaalisi niin, että lähelläsi istuvat hakijat eivät pysty katsomaan vastauksiasi ja merkintöjäsi.

Pisteyttäminen

Valintakoe pisteytetään asteikolla 0–100. Näet osakohtaiset pisteet tästä:

Osa	Voit saada	Sinut voidaan valita vain, jos saat
1	0–40 pistettä	
2	0–30 pistettä	
3	0–30 pistettä	
yhteensä	0–100 pistettä	vähintään 50 pistettä

Osa 1 liittyy suomen kieleen, osa 2 kotimaiseen kirjallisuuteen ja osa 3 suomalais-ugrilaisiin kieliin ja kulttuureihin. Kokeessa mitataan paitsi tietojen hallintaa myös kykyä soveltaa niitä käytännössä. Koe sisältää soveltavia tehtäviä, jotka perustuvat koekirjallisuuteen ja liittyvät kielen rakenteeseen ja käyttöön. Kokeessa mitataan myös sitä, miten hyvin hallitset kirjallisuustieteellisiä käsitteitä ja osaat soveltaa niitä kaunokirjallisuuden analyysiin ja tulkintaan.

Jos haluat valvojan huomion

Jos haluat valvojan huomion, niin nosta kätesi. Valvoja tulee luoksesi. Kerro asiasi valvojalle hiljaisella äänellä.

Jos haluat käydä vessassa

Voit käydä vessassa valvojan saattamana. Valvoja saattaa vessaan vain yhden kokelaan kerrallaan.

Useimpien koesalien läheisyydessä on vain kaksijakoisen sukupuolijärjestelmän mukaisia vessoja. Tämän vuoksi sinua vessaan saattavan valvojan on oltava miespuolinen, jos haluat käydä miehille tarkoitetussa vessassa, ja naispuolinen, jos haluat käydä naisille tarkoitetussa vessassa.

Jos haluat käydä vessassa, toimi seuraavasti:

1. Tarkista, että koesalissa on vähintään kaksi valvojaa ja että vähintään yksi valvojista on sellainen, joka voi saattaa sinut vessaan. Jos nämä ehdot eivät täyty, odota, että tilanne muuttuu.
2. Käänä esiin tämän kansilehti- ja ohjesivun sivu 2, jossa on isolla fontilla merkintä WC, ja nosta sitten nippu pystyyn teksti itsestäsi poispäin siten, että valvoja huomaa sinut ja tulee luoksesi. Odota kärsivällisesti. Valvoja ei välttämättä voi saattaa sinua vessaan heti. Valvoja ei myöskään välttämättä vie kokelaita vessaan samassa järjestyksessä, jossa kokelaat ilmoittivat tarpeestaan käydä vessassa.
3. Kun valvoja antaa sinulle merkin, kerää koepaperisi konseptiarkin sisälle ja jätä nippu pöydälle ja seuraa valvojaa vessaan.

Kun aiot palauttaa koepaperit

Kun aiot palauttaa koepaperit, järjestä paperit konseptiarkin sisälle samaan järjestykseen, jossa paperit sait.

Kun lähdet palauttamaan koepapereita, ota mukaasi kaikki tavarat, jotka olet istumapaikalle vienyt, jotta sinun ei tarvitsisi palata noutamaan kyseisiä tavaroita.

Palauta kaikki saamasi koepaperit, myös suttupaperit, salin etuosassa olevalle valvojalle.

Palauta kaikki paperit, vaikket olisikaan tehnyt joitakin tehtäviä tai mitään tehtäviä. Todista henkilöllisyytesi, kun palautat paperit. Muista koepaperinipun kansilehden allekirjoitus. Kokeeseen osallistuminen ja koepapereiden palautus merkitään palautuksen yhteydessä osallistujalistaan kokeen valvojan toimesta. Tarvittaessa saat kokeen valvojalta erillisen todistuksen valintakokeeseen osallistumisesta.

OSA 3: Suomalais-ugrilaiset kielet ja kulttuurit (0–30 pistettä)

Vastaa tehtävään suomalais-ugrialaisten kielten ja kulttuurien valintakoemateriaalin perusteella. Vain viivoille kirjoitetut vastaukset arvioidaan.

1. Mitä tarkoittaa kieliopillistuminen? (0–10 p)

2. a) Mitä tarkoittaa määräisyys eli definiittisyys? (0–1 p)

b) Miten unkarin kielessä merkitään määräisyyttä? (0–3 p)

3. Mihin kolmeen perustyyppiin sanat voidaan jakaa alkuperänsä mukaan? (0–3 p)

4. Millä perustein suomalais-ugrilaisia kieliä luokitellaan elinvoimaisiksi tai uhanalaisiksi? (0–10 p)

5. Mihin kolmeen aikakauteen itsenäisen Viron satavuotinen historia voidaan jakaa? (0–3 p)

Valintakokeen ennakkomateriaalit 2018 / förhandsmaterial för urvalsprovet 2018:

Suomen kieli ja suomalais-ugrilaiset kielet ja kulttuurit sekä kotimainen kirjallisuus

1. Maarit Berg 2011: Referointi, erittelymuotti ja tekstitaidon koe. – Virittäjä 115 s. 317–348.

<https://journal.fi/virittaja/article/view/4548> Materiaali PDF-tiedostona tästä:

https://www.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/sugri_ennakkomateriaali_1_referointi_erittely_muotti_ja_tekstitaidon_koe.pdf

2. Hatavara, Mari (2013): Miten tehdä menneestä historiaa. Teoksessa Haapala, Vesa & Sipilä, Juhani (toim.), Kiviaholinna. Suomalainen romaani s. 50–68. Avain, Helsinki. Materiaali PDF-tiedostona tästä:

https://www.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/sugri_ennakkomateriaali_2_ja_3_kiviaholinna.pdf (Huom. materiaalit 2 ja 3 löytyvät samasta tiedostosta!)

3. Koivisto, Päivi (2013): Katkelmien romaani vai hetkinä avautuva elämä? Petri Tammisen muistelmat. Teoksessa Haapala, Vesa & Sipilä, Juhani (toim.), Kiviaholinna. Suomalainen romaani s. 333–354. Avain, Helsinki. Materiaali PDF-tiedostona tästä:

https://www.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/sugri_ennakkomateriaali_2_ja_3_kiviaholinna.pdf (Huom. materiaalit 2 ja 3 löytyvät samasta tiedostosta!)

4. Lisäksi seuraava sähköinen materiaali: Materiaali PDF-tiedostona tästä:

https://www.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/sugri_ennakkomateriaali_4_0.pdf (Huom. Kohdan 4 materiaalissa olevat lisätietolinkit eivät toimi, mutta linkkien takana olevien tietojen osaamista ei edellytetä valintakokeessa.)

Valintakokeen mallivastaukset 2018 / suomen kieli ja suomalais-ugrilaiset kielet ja kulttuurit sekä kotimainen kirjallisuus

OSA 1: SUOMEN KIELI (0–40 pistettä)

Suomen kielen molemmat tehtävät perustuivat alla olevaan unissakävelykertomukseen:

Opiskeluaikanani olin mennyt alasti jääkaapille, syönyt leivän ja mennyt sen jälkeen eteiseen pukemaan kenkiä jalkaan. Äitini oli kysäissyt, että mitä ihmettä oikein tein.

Olin kiukkuisesti tokaissut takaisin että "höh, mähän sanoin sulle, että mä meen aamulla töihin". Tämän jälkeen olin kömpinyt muina miehinä takaisin petiin ja herännyt aamulla tietämättä mitään öisistä puuhistani.

Lähde: Studio.55.fi. Vaaratilanteita ja erikoisia vessareissuja: Lue lukijoiden kokemukset unissakävelystä!
(<https://www.studio55.fi>)

Tehtävä 1. Poimi tekstistä objektit ja kirjoita kukin objekti vastausalueelle omalle rivilleen. Väärät valinnat vähentävät pisteitä. (0–15 pistettä)

Tekstin kaikki objektit (alleviivattu):

- [syönyt] leivän
- [olin - - mennyt - - pukemaan] kenkiä
- [Äitini oli kysäissyt] että mitä ihmettä oikein tein
- mitä ihmettä (hyväksyttiin myös vastaukset *mitä* tai *ihmettä*)
- [Olin - - tokaissut - -] että "höh, mähän sanoin sulle, (että mä meen aamulla töihin")
- [mähän sanoin - -] että mä meen aamulla töihin"
- [tietämättä] mitään

PISTEYTYYS

- Maksimipistemäärään riitti kolme seuraavista objekteista tai objektiryhmistä (á 5 p.):
 - *leivän*
 - *kenkiä*
 - *mitä ihmettä* (hyväksyty myös vastaukset *mitä tai ihmettä*)
 - *että*-sivulauseobjektit (kaksi riitti täyteen 5 pisteeseen)
 - *mitään*.
- Jokainen väärä vastaus vähensi kokonaispistemäärää 2 pisteellä. Tehtävän minimipistemäärä oli 0 pistettä.

Tehtävä 2. Millaista referointia unissakävelykertomuksessa (s. 5) on ja millä perusteella? Hyödynnä vastauksessasi koekirjallisuutena lukemaasi Maarit Bergin artikkelia. (0–25 pistettä)

PISTEYTYYS

Tehtävässä mitattiin vastaajan perehtyneisyyttä valintakoekirjallisuuteen sekä taitoa tulkita aineistona olevaa unissakävelykertomusta referoinnin näkökulmasta. Vastauksessa tuli hyödyntää Maarit Bergin artikkelin teoriaa ja käsitteistöä tehtävänannon aineistotekstin analysoinnissa. Vastaustekstejä arvioitiin viiden sisällöllisen osa-alueen kautta, ja kustakin osiosta maksimipistemäärä oli 5 pistettä. Vastausten sisällölliset elementit saattoivat limittyä eri osa-alueiden kesken. Ensimmäinen osio mittaa valintakoekirjallisuuden yleistä hallintaa. Muut osiot tuovat esiin keskeisiä tekstiesimerkkejä ja niihin sopivia analyysimalleja. Toisessa ja kolmannessa osiossa kyse on aineistosta nousevista prototyyppisistä referointiesimerkeistä ja niihin kytkeytyvistä ilmeisistä referoinnin muodoista (suora ja epäsuora esitys). Neljäs ja viides osio keskittyvät niihin tekstikohtiin, joihin prototyyppinen referoinnin määritelmä ei täysin sovi tai joiden luokittelu on ongelmallista. Erilaisia tulkintavaihtoehtoja oli mahdollista esittää, kunhan tulkinta oli perusteltua ja sen tueksi tarjottiin havainnollistavia esimerkkejä. Viidennessä osiossa otetaan lisäksi huomioon vastaajan kokonaisnäkemys analysoitavasta unissakävelykertomuksesta.

1. **Valintakoe kirjallisuuden (Maarit Bergin artikkeli Referointi, esittelymuotti ja tekstitaidon koe) yleinen hallinta. Referoinnin yleiset tunnusmerkit ja käsitteet.** (0–5 pistettä)

Tehtävänannon kannalta keskeistä referoinnin tunnusmerkistöä voi lähestyä hiukan eri tavoin, mistä johtuen tämän osa-alueen kohdalla on mainittu erilaisia asioita, joista pisteitä on ollut mahdollista saada. Lista ei ole tyhjentävä. Keskeistä on, että vastaaja osasi poimia valintakoe kirjallisuudesta ne käsitteet, joita unissakävelykertomuksen analysoinnissa oli mahdollista hyödyntää. Vastauksen saattoi aloittaa esim. määrittelemällä referoinnin yleisellä tasolla toisen puheen, kirjoituksen t. ajattelun lainaamiseksi. Referoijan ja referoitavan äänet. Syntaktisesta näkökulmasta taas prototyypinen referointirakenne (suora esitys, epäsuora esitys) on yhdyslause, jossa on johtoilmaus (johtolause, johtosana tai johtolauseke) ja referaatti(osa).

Analysoitavan unissakävelykertomuksen perusteella referoinnin tunnusmerkeistä ja käsitteistä ainakin johtoilmaus tai johtolause oli nimettävä ja määriteltävä. Käsite oli myös jollain tavalla sidottava analysoitavaan tekstiin, esim. antamalla pohjatekstistä esimerkki johtolauseen määritelmään sopivasta johtolauseesta (esim. *Äitini oli kysäissyt; Olin kiukkuisesti tokaissut; mähän sanoin sulle*) tai siihen kuuluvasta referointi- tai puheaktiverbistä (*kysäissyt, tokaissut, sanoin*). Voi myös nostaa esiin referaattiosan (referaatin) ja johtolauseen syntaktisen suhteen: prototyypisessä referointirakenteessa referaatti(osa) on alisteinen johtolauseelle. (5 pistettä)

2. **Aineistotekstin analysoinnissa keskeinen referointimuoto (1): Suora esitys** (0–5 pistettä)

Vastaukselta edellytettiin referointimuodon nimeämistä, määrittelyä ja tekstiesimerkkiä.

Berg (2011: 321): ”suoran esityksen tunnistaa ensivilkkaisulla lainausmerkeistä - - ja kaksoispisteelläkin on oma roolinsa - - suora esitys on myös sanatarkka tai liki sanatarkka lainaus aineistotekstistä”.

Lisäksi erityisesti suullisen puheen referoinnissa suoran esityksen tunnusmerkkejä voivat olla alkuperäisen puheilmauksen puhekieliset kielenpiirteet.

Esimerkki aineistona olevasta tekstistä: *”höh, mähän sanoin sulle, että mä meen aamulla töihin.”*

3. **Aineistotekstin analysoinnissa keskeinen referointimuoto (2): Epäsuora esitys**

(0–5 pistettä)

Vastaukselta edellytettiin referointimuodon nimeämistä, määrittelyä ja tekstiesimerkkiä.

Berg (2011: 321): ”*että*-partikkeli toimii referoinnissa epäsuoran esityksen merkinä”, esim. *”höh, mähän sanoin sulle, että mä meen aamulla töihin”*.

Berg (2011: 325): ”epäsuorassa esityksessä - - alkuperäisiä sanoja voidaan muokata monin tavoin”. Kertomuksen toisessa virkkeessä huomio kiinnittyy referaattiosan predikaattiin, jossa niin aikamuoto kuin persoonamuoto on mukautettu referoijan kerrontahetken mukaisiksi: *Äitini oli kysäissyt, että mitä ihmettä oikein tein*.

4. **Suoran esityksen ja epäsuoran esityksen erojen määrittelyä ja pohdintaa tekstiesimerkin avulla.** (0–5 pistettä)

Tekstiesimerkki: *Olin kiukkuisesti tokaissut takaisin että ”höh, mähän sanoin sulle, että mä meen aamulla töihin”*.

Vastauksessa ei tarvinnut päätyä jompaankumpaan vaihtoehtoon (suora tai epäsuora esitys). Tärkeintä oli tuoda esiin, että yllä olevan yhdyslauseen voi Bergin nimeämien referoinnin muotojen perusteella luokitella eri tavoin. Oli myös mahdollista tuoda esiin Bergin upotetun referaatin käsite.

5. **Johtolauseeton referointi (vapaa epäsuora / suora esitys). Kokonaiskuva analysoitavasta tekstistä.** (0–5 pistettä)

Tekstiesimerkkejä:

Opiskeluaikanani olin mennyt alasti jääkaapille, syönyt leivän ja mennyt sen jälkeen eteiseen pukemaan kenkiä jalkaan. Äitini oli kysäissyt - -

Olin kiukkuisesti tokaissut - -

Tämän jälkeen olin kömpinyt muina miehinä takaisin petiin ja herännyt aamulla tietämättä mitään öisistä puuhistani

Yllä olevat tekstiesimerkit – tai osa niistä – oli mahdollista luokitella vapaaksi epäsuoraksi esitykseksi. Muutkin ratkaisut tulivat kyseeseen, kunhan ne olivat perusteltuja. Tärkeintä oli huomioida yllä olevien tekstikohtien moniäänisyys ja pohtia referoinnin muotoa. Millä perusteella voi nimittää vapaaksi epäsuoraksi esitykseksi, millä perusteella ei? Vapaan (epäsuoran) esityksen ero suoraan esitykseen ja epäsuoraan esitykseen.

Ylipäätään unissakävelykertomusta voi pitää kokonaan tai pääosin referointina. Perusteluksi käy esim. kertomuksen loppu, jossa 1. persoonan kertoja toteaa heränneensä aamulla tietämättä mitään öisistä puuhistaan. Näkemystä voi myös perustella tekstin alla olevan lähdeviitteen avulla. Siinä mainitaan, että verkkosivustolla on kyse lukijoiden unissakävelykokemuksista (*Lue lukijoiden kokemukset unissakävelystä!*). Osassa vastauksissa kiinnitettiin huomiota pluskvamperfektin käyttöön referoinnin merkinä.

OSA 2: KOTIMAINEN KIRJALLISUUS (0–30 p)

Miten ajan kulumista ja kokemusta ajasta kuvataan Petri Tammisen lyhytproosassa? Tarkastele Tammisen tekstejä ”Simo-enon tupakkarulla” (Muistelmat, 2004) ja ”Sahanpurut” (Suomen historia, 2017). Hyödynnä koekirjallisuutena lukemiasi Mari Hatavaran ja Päivi Koiviston artikkeleita valintasi mukaan. Esseetä arvosteltaessa kiinnitetään huomiota paitsi perusteltuun erittelyyn ja tulkintaan myös vastauksen jäsentelyyn ja kielenkäyttöön. (0-30 pistettä)

Ohessa maksimipisteet vastauksen eri osa-alueilta. Vastaus voi täyttää kriteerit monella eri tavalla seuraavien alueiden sisällä.

ANALYYSIN TAUSTOITTAMINEN 8 p

Sisältää elementtejä seuraavista:

- Hatavaran ja Koiviston artikkeleiden hyödyntäminen soveltuvin osin ja käsittein
- Artikkeleita voidaan soveltaa monella tapaa: joko suora käsitteellinen tutkimusasetelma tai ”vapaampi” asetelma, jossa artikkeleiden näkökulmia on hyödynnetty omaehtoisemmin vastauksessa
- Tammisen lyhytproosan kirjallisen lajitaustan huomioiminen: ”omaelämäkerrallisuus”, historiankirjoituksellinen (meta)fiktio, lyhytproosa, osa novellisykliä, komposiittiromaania tai muuta lyhytproosaa, intertekstuaalisena taustana Veijo Meren romaani, jossa korostuu absurdi edestakainen matkanteko (”Simo-Enon tupakkarulla), sekä Juhani Ahon lastut (”Sahanpurut”)

- Aineistotekstien ja niiden emoteosten suhteen motivointi (Muistelmat, 2004, ja Suomen historia, 2017)
- Oman analyysin ja tulkinnan rajaaminen ja vastauksen asiallinen kontekstointi

ANALYYSI 12 p

Sisältää elementtejä seuraavista:

Ajan kokeminen, minä-kertoja ja kerrontatilanne

- kuka kokee, kuka kertoo, kuka ajattelee: oma kokemus / kertomus ja toisen kertomus / kokemus limittyvät
- ”omaelämäkerrallinen” muisto, ajatuskoe ja asioilla spekulointi (”kuten”, ”jos”)
- kerrontatilanne ja siihen kerrostuvat ajat ja näiden heijastuminen käytettyihin aikamuotoihin (imperfekti, perfekti, preesens)
- kerronnan persoonamuotojen vaihtelu (ensimmäinen persoona, kolmas persoona, passiivimuodot)
- kertoja pohtii aikaa ja siinä tapahtuvia asioita, pysyvyyttä ja muutoksia
- minä-kertojan oma ikä ja kenties sukupuolikin sen pohjalta arvioituna, miten tarkasti hän kuvaa asioita ja mitä hän kuvaa (autot, urheilu, kasarmi, tekniset laitteet)
- ”Sahanpurujen” nostalginen asenne: Suomi aivan alussa, 100 vuotta sitten, jotakin pysyvää vrt. megabitit
- yksilöllinen kokemus menneestä + mahdollisuus ajatella aikaa ja tapahtumia ajassa
- ”Simo-enon tupakkarulla”: kertomuksen, fiktion ja oman ajattelun vuorovaikutus: muuttuvat osaksi yhtä ja samaa todellisuutta
- molemmissa fiktio / keskustelu ulottuu konkreettiseen toimintaan (joko ajatteluun tai vintille menemiseen)
- molemmissa aineistoissa ajan kokeminen ja kuvaus liitetään konkreettiseen paikkaan (Hennalan kasarmi, sukutalo)

Ajankulun kuvaus

- aikamuotojen vaihtelu ja muutokset kerronnassa (erot ja samuudet ”Simo-enon tupakkarullassa” ja ”Sahanpuruissa”): havainnot ja tulkinta
- deiktiset ilmaisut, jotka heijastavat kerronta- ja tapahtumahetkiä

- kerrontahetken määrittyminen eri tavoin
- ajan mittaamisen yksiköt: vuosikymmenet ("Simo-enon tupakkarulla"), sukupolvet ("Sahanpurut")
- pienten ja näkymättömien asioiden pysyminen ja suurten muuttuminen ja katoaminen
- isot tapahtumat kelataan nopeasti läpi, pienet ja arkiset paljastavat olennaiseen pysähtymisen
- menneen ja nykyisen rinnastaminen, jossa näytetään pysyminen ja samuus mutta myös muutos ja asioiden katoaminen
- ajankulua ja kokemusta ajasta konkretisoidaan ja kontrastoidaan aineellisilla asioilla ("tupakkarulla", "autot", "sahanpurut", "reititin")
- konkreettisiin esineisiin ja pysyvyyteen kiteytyneet mennyt aika vs. informaation välitykseen ja siirtoon keskittynyt nykyaika (lastut aineellinen eriste, joka pysyy ja pitää asiat itsenään – reititin ja megabitit liittyvät informaation välitykseen verkossa)
- Toistuvat motiivit, joka kuvaavat ajan liikettä tai sen pysähtymistä ("autolla ajaminen", esinemotiivit, ajan mittaaminen eri tavoin)
- vuosiluvut ja muut selkeän numeraaliset ajan ilmaisimet

TULKINTA, KIELI JA JÄSENNYS 10 p

- Olennaista on analyysin pohjalta syntyvä luonteva tulkinta, joka kokoaa tehdyt havainnot molemmista aineistoina olleista teksteistä sekä pystyy osoittamaan Tammisen tekstien samankaltaisuuksia ja eroja ajan kuvaamisessa ja kokemisessa
- Jäsentely ja kielenkäyttö
- Pohtiva ote, persoonallinen esitystapa, tarkka ja täsmällinen kielenkäyttö
- Tulkinnassa mielekkäästi yhdistelty elementtejä esimerkiksi seuraavista johtoajatuksista:
 - *Aineistot tuovat esiin tapahtumat ja ajankokemisen historian ja sen virallisten näyttämöiden ulkopuolelta;
 - *Aineistot luovat ja kuvaavat ajatusprosesseja, joissa käynnistyy ajankulun ja erilaisten mahdollisuuksien pohdinta: lineaarisuus ja syklisyys, ajan kuluminen ja ajattomuus, yksityinen ja julkinen aika;
 - *Aineistot kuvaavat yksilön suhdetta johonkin paikkaan sitoutuneeseen ajan konkreettisuuteen;
 - *Aika sidoksissa ihmiseen ja jäsentyy ihmismielessä arvioina, merkkeinä, symboleina;
 - * Suurten uutisten tapahtumapaikat (Simo-enon tupakkarulla") vs. pienet kertomukset noiden paikkojen liepeillä, yksityiset ajatukset;
 - *Esineiden pysyvyys vs. ihmisten vaihtuminen sekä esineiden tietämättömyys ajasta vs. ihmisen tietoisuus muutoksesta; ajankokemuksessa ilmenevä

sivullisuus, nostalgia, menneen painottaminen; *Ajan kuvaaminen ja kokeminen monin tavoin kerrostunutta

OSA 3: Suomalais-ugrilaiset kielet ja kulttuurit 0–30 pistettä

Vastauksia arvioitaessa otettiin huomioon tarkka ja täsmällinen kielenkäyttö.

1. Mitä tarkoittaa *kieliopillistuminen*? (0–10 pistettä)

- Olennaisinta oli antaa itse kieliopillistumisen määritelmä: kieliopillistumisessa jokin sisältösana saa kieliopillisen funktion.
- Täysiin pisteisiin yltäneessä vastauksessa oli myös annettu esimerkki kieliopillistumisprosessista. Esim. suomessa substantiivin *kansa* inessiivimuoto *kansassa* on ensin muuttunut postpositioksi, joka edelleen on kulunut äänteellisesti ja alkanut suffiksoitua substantiivin genetiivimuotoon (*kansassa* → *kanssa* → *kans* → *kaa*). Postpositiosta on siis parhaillaan kehittymässä uusi suffiksi *-kaa*, esim. *mutsinkaa*. Virossa sama prosessi on edennyt jo pidemmälle ja postpositio on suffiksoitunut komitatiiviksi, esim. *emaga* 'äidin kanssa'.
- On tärkeää huomata, että kieliopillistumisella ei tarkoiteta sitä, että jokin muoto hyväksytään osaksi normitettua yleiskieltä. Tällaisen määritelmän antava vastaus oli väärä. Väärä määritelmä vähensi annettuja pisteitä, vaikka vastauksessa ollut esimerkki kieliopillistumisesta olisi ollut oikein.

2. a) Mitä tarkoittaa *definiittisyys eli määräisyys*? (0–1 pistettä)

Täyden yhden pisteen sai seuraavista vastauksista:

- Joissain kielissä voidaan merkitä määräiseksi jokin tietty, tunnettu tai aiemmin mainittu asia.
- Joissain kielissä merkitään nominin määräisyyttä esim. artikkeleilla tai suffikseilla.
- Määräisyys on nominin taivutuksen kategoria.
- Hyvässä vastauksessa annettiin myös esimerkki, mutta se ei ollut välttämätöntä. Esimerkin sai antaa mistä tahansa kielestä, ja vastauksessa sai mainita, että monissa kielissä merkitään myös epämääräisyyttä.

b) Miten unkarin kielessä merkitään *definiittisyyttä*? (0–3 pistettä)

Artikkelilla. Artikkelili on *a*, jos sitä seuraava sana alkaa konsonantilla ja *az*, jos sitä seuraava sana alkaa vokaalilla.

3. Mihin kolmeen ryhmään sanat voidaan jakaa alkuperänsä mukaan? (0–3 pistettä)

Omaperäiset sanat, esim. *tuuli*; lainasanat, esim. *kuningas*; yhdyssanat ja johdokset, esim. *kaivinkone*. Vaihtoehtoisesti kolmanneksi ryhmäksi sai mainita äänteellisesti motivoituneita ja ekspressiivisiä, esim. *kilistä*. Vastauksesta sai täydet kolme pistettä vaikka ei olisi maininnut esimerkkejä. Sen sijaan termit oli hallittava täsmällisesti.

4. Millä perusteilla suomalais-ugrilaisia kieliä luokitellaan elinvoimaisiksi tai uhanalaisiksi? (0–10 pistettä)

Vastauksessa hyväksyttiin erilaisia vaihtoehtoja. Täydet pisteet saaneissa vastauksissa mainittiin nimeltä ainakin yksin uhanalainen suomalais-ugrilainen kieli. Tärkeimmät seikat vastauksessa olivat:

- Kaikki suomalais-ugrilaiset kielet suomea, viroa ja unkaria lukuunottamatta määritellään uhanalaisiksi.
- Kielen puhujien lukumäärä, ikä ja puhuma-alue vaikuttavat uhanalaisuuteen.
- Kielen elinvoimaisuus koostuu monesta eri tekijästä, mutta merkittävin yksittäinen kysymys on, omaksuvatko kieliyhteisön lapset kieltä vai eivät.

Lisäksi vastauksessa piti joko luokitella Venäjällä puhutut suomalais-ugrilaiset kielet kolmeen ryhmään: 1) Sisä-Venäjän maaseudulla puhutut useamman sadan tai kymmenen tuhannen puhujan kielet, jotka siirtyvät edelleen lapsille kyläyhteisöissä ydinpuhuma-alueillaan. Kaupunkiympäristöissä ne taas siirtyvät heikosti, esim. *udmurtti* ja *ersämordva*. 2) Pohjoisten alkuperäiskansojen kielet, joita edelleen käytetään ja siirretään lapsille luontaistaloudessa elävissä perheissä, esim. *mansi*. 3) Kielet, joiden siirtyminen lapsille on katkennut, esim. *vepsä*.

Jos vastauksessa ei luokitellut kieliä kolmeen em. ryhmään, piti mainita seuraavat seikat: Venäjällä puhutut suomalais-ugrilaiset kielet ovat vähemmistökieliä, joita lapset eivät enää välttämättä omaksu kotona ja joilla ei anneta opetusta kouluissa; uhanalaisia vähemmistökieliä ei voi käyttää kaikissa yhteyksissä, esim. viranomaisissa asioissa; uhanalaisilla kielillä ei ole tai on vain vähän omakielistä kirjallisuutta tai mediaa.

Lisäksi sai myös pisteitä, jos mainitsi, että kielen säilymisessä on tärkeä merkitys myös kansallisuusidentiteetillä tai sen, että uhanalaisia kieliä voi myös elvyttää esim. kielipesätoiminnalla.

5. Mihin kolmeen aikakauteen itsenäisen Viron satavuotinen historia voidaan jakaa? (0–3 pistettä)

Vastauksessa piti mainita Viron itsenäistyminen 1918 tai itsenäistymisen aika 1917–1920;

Viron aika osana Neuvostoliittoa 1944–1991 sekä itsenäisyyden palautus 1991.